

חקר תוצרי תלמידים – תריסר אגוזים גנובים – מתווה שיחה בצוות הפיתוח

1. **הצגת מהלך ונושא הלמידה:** דיון בתוצרי תלמידים ביחידה חדשה יחסית שלנו: תריסר אגוזים גנובים.

2. כללי אתיקה להתבוננות בעבודות תלמידים

- אנו מתבוננות בעבודות של תלמידים כדי ללמוד על ההוראה של עצמנו ולא כדי לבקר הוראה של אחרות.
- אנו עוסקות בהוראה ובלמידה ולא באנשים הספציפיים שבסרט.
- אנו מבינות שהקטע הנצפה הוא חלק מהקשר רחב יותר.
- אנו מניחות שהמורה והתלמידים פועלים בהיגיון, ואם לא ירדנו לסוף דעתם נעשה מאמץ נוסף להבינם/
- אם המורה הנדונה נוכחת, איננו אומרות דבר שעשוי לפגוע בה; אם היא אינה נוכחת - איננו אומרות דבר שלא היינו אומרות אילו הייתה נוכחת עמנו.
- כל הנאמר בינינו ביחס לתוצרים נשאר במפגש הלמידה

3. **רקע (רווית):** מהלך היחידה באופן כללי. תיאור מפורט יותר של השיעורים בהם התלמידים עסקו במטלת הכתיבה. שאלות הבהרה.

4. תיאור וניתוח בקבוצות (בהנחיית חברות צוות) –

תזכורת: הפעלת "סוגי הקשבה" שונים – מעריכה; פרשנית; מערערת (מצ"ב).

עיון במטלות התלמידים (לחלק גם את הסיפור למורות):

- כיצד הבין/נה התלמיד/ה את הסיפור (יחסו לתוכן)?
- כיצד הבין/נה התלמיד/ה את המטלה (מה התאפשר/לא התאפשר בכתיבה)?

5. במליאה – איסוף. מדוע כתבו התלמידים כך? איך הם הבינו את הסיפור / את המטלה?

דיון בדילמה: אחרי דיון משמעותי וחזק בכיתה ניתנה מטלת כתיבה מורכבת ודי מופשטת - נדמה לנו שחלק מהתלמידים התבססו יותר על הדיון וכתבו תשובות מעמיקות וחלק פחות. האם זה נכון? מה היתרונות והחסרונות בלשאול שאלה מהסוג הזה במטלה?

6. דיון בסוגיה הכללית: מה ניתן לעשות עם תוצרי כתיבה אלה באבן בניין 4?

סוגי "הקשבה" בעל הגבולות (אמידיים) (וכלל)

התבוננות בתוצרי תלמידים היא מעין פעולה של הקשבה לקולו של התלמיד. אם נקשיב היטב נוכל לשמוע דברים שיעזרו לנו להבין את התלמיד, לשפר את ההוראה ואף להתפתח כאנשי חינוך. מהי "הקשבה טובה"? להלן שלושה סוגי הקשבה, העשויים לבוא לידי ביטוי כשאנו מנתחים עבודות של תלמידים (או מלמדים בכיתה, משוחחים עם עמיתים, מנחים דיון וכדומה). שלושת סוגי ההקשבה אינם סותרים או מבטלים זה את זה.

הקשבה מעריכה

הקשבה מעריכה מכוונת לביצוע מסוים ומבקשת להעריך את איכות הביצוע על פי אמות מידה נתונות. הקשבה זו מופעלת כשלמורה ברור מה הביצוע המצופה. היא בוחנת את העבודה ביחס לציפיה זו ומעריכה את הפער בין עבודת התלמיד לבין הסטנדרט המצופה, ועל פיו מנסה לנתח במה מתקשה התלמיד. הקשבה זו מסייעת לזהות כשלים, פערים או קשיים בהבנתו של התלמיד ולתכנן את המשך ההוראה בהתאם. (הקשבה מעריכה בהוראה בכיתה ובהנחיית מורים מלווה על פי רוב שאלות שהתשובות עליהן מוגבלות וידועות מראש. התשובות מוערכות כנכונות או לא נכונות ואינן משפיעות על מהלך ההוראה או ההנחיה המתוכנן מראש).

הקשבה פרשנית

הקשבה פרשנית מכוונת להבנת התלמיד עצמו. בעוד הקשבה מעריכה מתעניינת במידת ההלימה בין עבודת התלמיד לבין יעדי ההוראה, ההקשבה הפרשנית מתעניינת בהלכי החשיבה של התלמיד ובעמדותיו, מעל ומעבר למה שהמורה מנסה להפיק מן ההוראה. התבוננות זו מניחה שהתלמיד פעל בעבודתו בהיגיון מסוים ומבקשת לזהות היגיון זה. התבוננות זו מתעלמת לרגע מן הביצוע המצופה ומנסה להתחקות אחר כללי ההיגיון שעל פיהם הביצוע של התלמיד היה יכול להיחשב לביצוע ראוי. התבוננות זו מזמנת באופן מודע אפשרות לשקול נקודות מבט מגוונות ויכולה להביא להבנה עמוקה יותר של קשיים בלמידה ובהוראה ותכנון בהתאם לכך. (הקשבה פרשנית בהוראה ובהנחיה מלווה על פי רוב שאלות שלא כל התשובות עליהן ידועות מראש. פרשנות של תשובות בלתי-צפויות יכולה להוביל למהלך הוראה שונה מהמתוכנן).

הקשבה מערערת

הקשבה מערערת חלה על הנחות יסוד שבתחום התוכן, בתפיסת ההוראה-למידה ובחינוך בכלל. הקשבה זו נוקטת במודע נקודת מבט ביקורתית כלפי הנחות שבבסיס המטלה, הקריטריונים להערכה ואף יחידת הלימוד כולה. הקשבה כזאת מתעלמת לרגע מן המטרה שאליה כוונה המטלה או מן ההקשר שבו היא ניתנה כדי לחשוף באמצעות העבודה עצמה סתירות בין גופי ידע, עקרונות חינוכיים, דילמות, מסרים סמויים וכדומה. הקשבה מערערת יכולה להוביל לשינויים מהותיים בתפיסת ההוראה ובפרקטיקות הנגזרות ממנה.

① מה זה...
 ② מה זה...
 ③ מה זה...
 ④ מה זה...
 ⑤ מה זה...
 ⑥ מה זה...
 ⑦ מה זה...

מה זה...??

תשובה
 יוסי זה את האנשים שהלפתו את ארץ ישראל

תשובה
 הפסוק מה היה וזה כי יוסי לקח את ארץ ישראל -
 האנשים האלו הם האנשים האלו

מה זה...
 מה זה...
 מה זה...

מה זה...

אמה באמת אנך יוסי את האנשים ?
 בחינת הסיפור יוסי ומשה היו חברים ממש
 טובים אמרת הכל, אך עקראת סוף הסיפור
 משה המליץ שהוא מעדיף להיות עם החבורה
 ולא עם יוסי, ענין יוסי מאוץ נכבד ונזכר
 בכל הפעמים שהדווח עמשה אלוים, עכן לזה
 עקראות ענינה שהוא שונה לא בחינת החבורה
 ען לאובן, ושהוא יכול להיות עה שהוא לובה,
 בנוסף לזה אולי עמשה יחזר להיות חברו
 ורצה עקראות עו שאם יהיה חברו הוא יוכל
 לעזור עו להיות עו מה שהוא לובה.
 אזרי שהוא אנך את האנשים השתמש בהם
 אוקתו ועלאת עפחות

מטרת כתיבה
 ענין עמתי יוסי עמו היה צריך לעלוב את האנשים
 עמם עמחות עמיו חלה עליו לה לא אומר
 עבה עווקו עו, לה יכלו עמיו עמם אוקיות
 עמו עממש עמשה יתעלם עמיות עם יוסי ענין עמתי
 עמדי, עקרה עמ עמון עמרים, עכן ענין עמ עמיה
 עייתי עמנה את האנשים.